

Inleiding. Charleroi is de wereld

Staande in de file groeit mijn verlangen. Het is een kunstliefhebbersfile bij de ingang van de Bozar in Brussel. 'Bo' staat er voor beau en 'ar' voor kunst. Veertien euro voor één tentoonstelling, Spaanse stilleven sinds de 15de eeuw. Daar kom ik voor en dat is prachtig. Omgaan met schoonheid werd mijn vak. Dit is mijn duizend en zoveelste bezoek aan een expositie. Op die plek wordt het concreet: het groeiende verlangen is er een naar meer en een ander soort schoonheid, zonder file, minder elitair en op een plaats waar ik ze ook kan ruiken en voelen. Dat verlangen was er al, maar nu weet ik het zeker: ik wil levende mensen ontmoeten en vragen wat schoonheid voor hen betekent. Schoonheid, omdat het een hoogstpersoonlijke ervaring is. Ik zal het doen in Charleroi, er mijn tijd voor nemen en opschrijven hoe het er is en wat gezegd wordt.

Als er meer dan 200.000 mensen wonen in Charleroi, dan spreek ik er met minder dan 1 op de 2000. Representatief is anders. Aan die kleine minderheid vraag ik plechtig en in mijn beste Frans naar een of andere schoonheidservaring en het kan gebeuren dat het antwoord een terechte klacht wordt over loszittende stenen in de trottoirs. Ik accepteer dat iemand rond de pot draait of een leugen vertelt. Wie ben ik om het gesprek te regisseren? En waarom zou ik het doen? De omweg kan boeiender zijn dan de rechte weg. Ik kies niet voor Brugge, Maastricht, Sint-Martens-Latem of Hasselt als werkterrein voor de gesprekken. Ik vermijd dat iemand me de tweede cellosuite van Bach aanbeveelt als het allermooiste op aard of alweer, het Lam Gods. Het mag, maar het mag ook iets van nu zijn.

Charleroi is de wereld. Ik kies haar niet. Ze is er en ik kan er niet naast kijken. Het heeft te maken met haar slechte naam. Dat trekt aan.

Die slechte naam is het gevolg van het lot, catastrofale tegenslagen: militairen, nijveraars en ingenieurs die hun eigen creaties molesteren en met de buit elders gaan wonen. Geen mens heeft er vat op. Wat blijft, is werkloosheid, armoede, corruptie bij diegenen die daarvoor verkozen werden, misdaad en ondertussen een zekere verrijzenis, de oerdrang om te overleven.

Charleroi ken ik al een beetje. Sinds de jaren 1980 bezocht ik er drie, vier keer per jaar het heerlijke fotomuseum en de foto-evenementen nog voor dat museum een museum was. Ik profiteerde dan van de gelegenheid om af te zakken naar de binnenstad en me te verwonderen over hoe het er was. Zo anders dan in al die andere steden waar foto's worden geëxposeerd. Tegelijk werd me verteld, en kon ik ervaren dat de Carolo's – zo heten ze, de inwoners van die stad – openhartig en eigenzinnig zijn. De mensen zijn er van overal, velen van Italiaanse, Noord-Afrikaanse of Vlaamse afkomst. Ik zie graag hoe ze bijvoorbeeld hun moeder vieren of supporteren voor een ploeg van een ander land.

Een kopman van de grootste partij wordt opgepakt en belandt in Jamioulx, de plaatselijke gevangenis. Misschien zelfs met goede redenen. En ja, het is in datzelfde Charleroi dat ik op schoonheid jaag. Wij Vlamingen denken graag en vanuit een hooghartige traditie over hoe goed we wel zijn, en dat het beter ware dat iedereen zou leven zoals wij dat doen. In het verlengde van deze gedachte is Charleroi een smerig stukje van de wereld, een uitzondering. Neen, neen, het is andersom: wij zijn de uitzondering. Het overgrote deel van de mensheid leeft zoals er geleefd wordt in Charleroi, van de ene dag op de andere, onzeker, alert. Zo zie ik dat: om ergens in België over schoonheid te praten wil ik in Charleroi zijn.

Er is nog iets, Charleroi is bereikbaar met de trein en omwille van mijn leeftijd voor 6,50 euro heen en terug vanuit Sint-Niklaas. Dat is twee keer twee uur en drie minuten Belgische spoorwegen. Ik geniet ervan, wel veertig keer. Het is leerrijk tijdverlies. Hoewel, tijd is belangrijk. Zowel Charleroi als wat ervaren wordt als schoonheid wil ik het liefst in het nu. We praten niet te veel over vroeger of het schrikbarende van de toekomst. Het nu is banaal, zelden spectaculair, te nieuw

voor woorden. Daarom zoeken we niet naar absolute uitspraken en maken een dansje rond hetgeen we denken en voelen.

Serieus. Het is moeilijk om niet bang te zijn voor de toekomst. Laten we gulzig zijn naar wilde schoonheid. Het is beter niet op te houden met erover te spreken en te schrijven, om het gevoel te voeden en er meer van te ontdekken. Schoonheid als een manier van leven en overleven.